

თავი 3
მრავალფეროვნება და კლურალიზმი
ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის მაღალი საფეხურისათვის

თანხმობა უთანხმოების საფუძველზე?

როგორ ვთანხმდებით საყოველთაო კეთილდღეობაზე?

**“La multitude qui ne se réduit pas a l’unité est confusion;
l’unité qui ne dépend pas de la multitude est tyrannie.”**

[სამართლიანობა ძალადობის გარეშე უძღურია, ხოლო ძალადობა სამართლიანობის
გარეშე – ტირანია.]
ბლეზ პასკალი (1623 – 1662)

3.1 მე რომ პრეზიდენტი ვიყო...

მოსწავლეები განსაზღვრავენ საკუთარ პოლიტიკურ პრიორიტეტებს

3.2 რომელი მიზნების განხორციელება გვსურს?

მოსწავლეები ქმნიან პოლიტიკურ პარტიებს

3.3 რა არის საყოველთაო კეთილდღეობა?

თანხმობა უთანხმოების საფუძველზე

a. პლურალისტულ დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობა

მოსწავლეები იხსენებენ საკუთარ გამოცდილებას

თავი 3 მრავალფეროვნება და პლურალიზმი თანხმობა უთანხმოების საფუძველზე?

წინასიტყვაობა მასწავლებლებისთვის

1. კავშირი მრავალფეროვნებას, პლურალიზმსა და დემოკრატიას შორის

მრავალფეროვნება – მაგალითები

- დაქირავებული მუშაკები და დამქირავებლები დაობენ ხელფასებისა და სამუშაო საათების გამო.
- გარემოსდამცველები დაობენ სატვირთო ავტომანქანების მძღოლების ლობისტებთან ახალი გზის გაჭრის შესახებ არსებული გეგმის გამო.
- მშობლებს სურთ მეტი მასწავლებელი ზრუნავდეს მათი შვილების განათლებაზე. გადასახადის გადამხდელთა ლობისტებს გადასახადების შემცირება სურთ.
- ექიმებს და არამწველებს უნდათ ბარებსა და რესტორნებში მოწვევა სრულად აიკრძალოს. მიწათმფლობელები და თამბაქოს მწარმოებლები ნებისმიერ ადგილზე მოწვევის ნებართვის მომხრე არიან.
- ახალგაზრდებს ცარიელი შენობის ახალგაზრდულ ცენტრად გადაკეთება სურთ. ადგილობრივი მოსახლეობა შიშობს, რომ ამის გამო მათ ღამით ხმაურთან შეგუება მოუწევთ.

მრავალფეროვნების ცნება ასახვას ადამიანებს შორის განსხვავებებს – მათ ინტერესებს შორის განსხვავებებს, მაგრამ არა მხოლოდ: ადამიანები ერთმანეთისგან განსხვავდებიან ცხოვრების სტილით, ეთნიკური წარმოშობით, რწმენითა და ღირებულებებით, სოციალური სტატუსით, სქესით, იმით, თუ რომელ თაობას ეკუთვნის, დიალექტით და წარმოშობის ადგილით (მაგალითად, ქალაქიდან თუ სოფლიდან). მრავალფეროვნება კიდევ უფრო იზრდება სოციალური და ეკონომიკური ცვლილებების პარალელურად.

წარმოადგენს მრავალფეროვნება პრობლემას?

პლურალიზმის შესახებ არსებული თეორიების მიხედვით, შეუძლებელია განისაზღვროს რა წარმოადგენს საყოველთაო კეთილდღეობას, სანამ ამ საკითხის თაობაზე საჯარო მსჯელობა არ გაიმართება. ჩვენ გვჭირდება შეთანხმება იმის თაობაზე, თუ რა არის ჩვენთვის ყველასთვის ხელსაყრელი. საყოველთაო კეთილდღეობა მოლაპარაკების საგანს წარმოადგენს. განვიხილოთ ზემოთ მოყვანილ მაგალითთაგან ორი.

- დაქირავებული მუშაკები და მათი დამქირავებლები უნდა შეთანხმდნენ ხელფასებზე, რომელიც მუშაკებს ცხოვრების სათანადო სტანდარტებით უზრუნველყოფს, ხოლო დამქირავებელს საშუალებას მისცემს აკონტროლოს ხარჯები.
- ახალგაზრდული ცენტრის შექმნის საკითხი შეიძლება შემდეგნაირად გადაიჭრას: აშენდეს ცენტრი, მაგრამ დაეკისროს წესების დაცვა, რომელიც ადგილობრივი მოსახლეობის სიმშვიდეს უზრუნველყოფს. საუკეთესო გამოსავალია შეთანხმება დიალოგისა და მოლაპარაკების საფუძველზე, ხოლო შედეგი, უმეტეს შემთხვევაში არის დათმობაზე წასვლა.

პლურალიზმი, აქედან გამომდინარე, უკავშირდება საზოგადო კეთილდღეობის ცნებას. პირველ რიგში, ყველა მხარე გამოთქვამს თავის განსხვავებულ ინტერესს და შემდეგ ისინი ეძებენ გამოსავალს,

რომელიც მისაღები იქნება ყველა მხარისთვის. არაფერია „ეგოისტური“ საკუთარი ინტერესის ნათლად გამოთქმაში. პირიქით, ეს პროცესის შემადგენელი ნაწილია, მაგრამ არავის უნდა ჰქონდეს მოლოდინი იმისა, რომ მისი ინტერესი სრულად იქნება დაკმაყოფილებული. კონსტრუქტივიზმის ცნება ხაზს უსვამს იმას, რომ პროცესი გულისხმობს სწავლის ელემენტს, რომელიც თან სდევს მცდელობასა და შეცდომის დაშვებას. პრაქტიკა გვიჩვენებს, რამდენად მართებულია მიღებული გადაწყვეტილება და შესაძლოა აუცილებელი გახდეს მისი შეცვლა ან გაუმჯობესება, რაც განხილვისა და მოლაპარაკების შედეგად უნდა განხორციელდეს.

როგორ უკავშირდება პლურალიზმი დემოკრატიას?

პლურალიზმი კონკურენციის ფორმას წარმოადგენს. მხარეები საკუთარი ინტერესების დაცვაში უწყვენ ერთმანეთს კონკურენციას და მოლაპარაკების პროცესში ხდება როგორც ძალაუფლების, ასევე არგუმენტაციისა და განსჯის უნარის გამოყენება. მაგრამ ამ სახის კონკურენცია ასევე გარანტიაა იმისა, რომ ვერც ერთი მხარე ვერ მოიპოვებს დომინანტის პოზიციას. მრავალფეროვნება და პლურალიზმი ქმნის პოლიარქიის სისტემას (ძალაუფლება არა მარტო ერთეულთა ხელში), რომელიც დემოკრატიულ კონსტიტუციაში კონტროლისა და გაწონასწორების პრინციპის სოციალური ექვივალენტია. პლურალიზმი სათავეს უდებს ლიბერალიზმს, ეკონომიკაში არსებული კონკურენციის გავრცელებით საზოგადოებრივ და პოლიტიკის სფეროებზე.

როგორ ხორციელდება პლურალიზმის საშუალებით ინტერესთა კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარება?

მრავალფეროვნება და პლურალიზმი ასპარეზს აძლევს ინტერესთა შორის უთანხმოებას და საკითხთა შესახებ აზრთა სხვადასხვაობის არსებობას განაპირობებს („უთანხმოების სფერო“). პრობლემის მოგვარება შესაძლებელია „თანხმობის სფეროს“ არსებობის პირობებში. პლურალიზმი მოქალაქეებისგან მოითხოვს შეთანხმებას გარკვეულ ძირითად ღირებულებებსა და წესების თაობაზე:

- ურთიერთალიარება: მოწინააღმდეგე მხარე აღიქმება როგორც ოპონენტი, მაგრამ არა როგორც მტერი.
- ძალადობის დაუშვებლობა: მოლაპარაკებები წარმოებს მშვიდობიანი გზით, ვერბალურად და არა ფიზიკური ძალის გამოყენებით.
- კომპრომისზე წასვლა: ყველა მხარე აცნობიერებს, რომ გადაწყვეტილება მიიღწევა მხოლოდ კომპრომისის საფუძველზე.
- უმრავლესობის წესი: თუ საკითხის მოგვარება კენჭისყრას მოითხოვს, გადაწყვეტილებას იღებს უმრავლესობა.
- მცდელობა და შეცდომა: გარემოებების შეცვლის გამო, ან არასწორი გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში, იმართება ხელახალი მოლაპარაკებები.
- სამართლიანობა: გადაწყვეტილება უნდა ესადაგებოდეს და არ არღვევდეს ადამიანის უფლებებს.

პლურალიზმის ცნების კრიტიკა

კრიტიკოსები აღნიშნავენ, რომ პლურალისტულ საზოგადოებაში ძალაუფლება უმრავლესობის ხელშია, მაგრამ მრავალფეროვნების გამო მისი გადანაწილება არათანაბრად ხორციელდება. აქედან გამომდინარე ინტერესთა შორის კონკურენციის დროს ზოგიერთი მხარე სხვაზე მეტი უპირატესობით სარგებლობს.

ამგვარი მსჯელობა ხაზს უსვამს თავისუფლებასა და თანასწორობას შორის არსებულ კონფლიქტს – ეს კონფლიქტი, როგორც დემოკრატიისთვის, ასევე ადამიანის უფლებებისთვის არის დამახასიათებელი, რაც იმას ნიშნავს, რომ აღმოფხვრას არ ექვემდებარება. პლურალისტები ხაზს უსვამენ კონკურენტული დემოკრატიის ლიბერალურ აღქმას, კრიტიკოსები – დემოკრატიის ეგალიტარულ ხასიათს.

პლურალისტულ საზოგადოებაში, თავისუფლებასა და თანასწორობას შორის არსებული კონფლიქტი წარმოადგენს საზოგადო კეთილდღეობის საკითხის ბირთვის. თავისუფლება ნიშნავს კონკურენციას, კონკურენცია კი შობს წარმატებულებსა და წარუმატებლებს, და შესაბამისად უთანასწორობას. ამრიგად, საყოველთაო კეთილდღეობაზე შეთანხმების პროცესში, მონაწილე მხარეებმა უნდა გაითვალისწინონ სუსტი მხარის მოთხოვნილებები.

არსებობს პლურალიზმის ალტერნატივა?

პლურალიზმის უარყოფა „ავტორიტარიზმის ცდუნებას“ უხსნის გზას. საყოველთაო კეთილდღეობას განსაზღვრავს ხელისუფლება, და ნებისმიერი, ვინც ამ განსაზღვრებას არ ეთანხმება აღიქმება მტრად. ამის მაგალითია კომუნისტური პარტიები. ისინი პრეტენზიას აცხადებდნენ ერთპიროვნულ ლიდერობაზე, მეცნიერული ახსნა–განმარტებებით ცდილობდნენ რა განესაზღვრათ საყოველთაო კეთილდღეობა. უარყოფილი იყო როგორც ლიბერალური, ასევე ეგალიტარული დემოკრატია.

საბოლოო ჯამში, პლურალიზმის ალტერნატივას წარმოადგენს დიქტატურა. ამის შესახებ უინსტონ ჩერჩილი ამბობდა: „დემოკრატია მმართველობის ყველაზე უარესი ფორმაა, თუ არ ჩავთვლით ყველა იმ მართველობის ფორმას, რაც კი ოდესმე გამოგვიცდია“. პლურალისტული დემოკრატია გარკვეული რისკის შემცველია, მაგრამ მის წევრთა შორის განსხვავებების მშვიდობიანად მოგვარების თვალსაზრისით, მმართველობის საუკეთესო ფორმაა.

2. დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობა – რას გვთავაზობს მოცემული თავი

მოსწავლეები აცნობიერებენ, რომ ისინი პლურალისტული დემოკრატიული საზოგადოების წევრები არიან:

- მათ თავიანთი აზრები და ინტერესები ხმამაღლა უნდა გამოთქვან, თუ სურთ, რომ ისინი გათვალისწინებულ იქნეს; დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობა ასევე ნიშნავს იმ კონკურენციაში ჩაბმას, რომელსაც პლურალიზმი გულისხმობს.
- დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობა გულისხმობს საყოველთაო კეთილდღეობაზე მოლაპარაკების გზით შეთანხმებას.
- დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობა, ყველა მხარისგან მოითხოვს ყველასთვის მისაღები ძირითადი ღირებულებების აღიარებას, ძალადობის დაუშვებლობას, დათმობაზე წასვლისთვის მზადყოფნას და უმრავლესობის წესს.

მოცემულ თავში გამოყენებულია პრაქტიკაზე დაფუძნებული სწავლის მიდგომა. მოსწავლეები მრავალფეროვნებას ეცნობიან საკლასო ოთახში მიღებული გამოცდილებით, ხოლო პლურალიზმს – საყოველთაო კეთილდღეობაზე შეთანხმების მიზნით გამართულ მოლაპარაკებებში აქტიური მონაწილეობით.

გაკვეთილი 1: პირველი კითხვა, რომლის შესახებაც მოსწავლეებმა ერთმანეთს საკუთარი მოსაზრებები უნდა გაუზიარონ, არის ის, თუ რა საკითხს დააყენებდნენ ისინი დღის წესრიგის სათავეში, თავიანთი ქვეყნის პრეზიდენტები ან მთავრობის ლიდერები რომ ყოფილიყვნენ. მოსწავლეები დაინახავენ, თუ მოსაზრებათა როგორი მრავალფეროვნება იქნება გამოთქმული მათი მხრიდან მოცემულ საკითხთან დაკავშირებით. კლასი წარმოადგენს მრავალფეროვანი საზოგადოების მოდელს.

გაკვეთილი 2 და 3: იწყება მოლაპარაკების პროცესი. მოსწავლეები, რომლებიც იზიარებენ ერთ გარკვეულ ხედვას ან ძირითად მიდგომას, ქმნიან პოლიტიკურ პარტიებს (ამ ინსცენირებაში სხვა ტიპის ჯგუფები არ დაიშვება); სხვებს აქვთ არჩევანის უფლება – განზე გადგნენ. მოსწავლეები განსაზღვრავენ საკუთარ მიზნებსა და პრიორიტეტებს და შემდეგ მართავენ მოლაპარაკებებს. შედეგი იქნება ან ის, რომ ისინი შეძლებენ გადაწყვეტილების მიღებას და კომპრომისის მიღწევას, რომელსაც ყველა ან უმრავლესობა მაინც იზიარებს, ან ვერ შეძლებენ ყოველივე ზემოთ თქმულის განხორციელებას – სწორედ ისე, როგორც ეს რეალურ ცხოვრებაში ხდება. ისინი გამოცდილებით

ისწავლიან, თუ რა უპირატესობა აქვს ორგანიზებულ ჯგუფს, როგორცაა პარტია, ინდივიდუალურ პირებთან შედარებით, კონკურენტულ გარემოში, როდესაც ხდება დღის წესრიგის დადგენა და გადაწყვეტილების მიღება.

გაკვეთილი 4: მოსწავლეები აჯამებენ საკუთარ გამოცდილებას და მსჯელობენ მოცემულ თავში განვლილ მასალაზე.

მასწავლებლის როლი მოსწავლეებისთვის მიმართულების მიცემითა და მათი დახმარებით შემოიფარგლება. ოთხივე გაკვეთილის განმავლობაში, მოსწავლეები სწავლობენ მოქმედებაში რეკომენდებულა, მასწავლებლის მხრიდან ძირითად ცნებებზე რამდენიმე მოკლე ინსტრუქციის მიწოდება მოსწავლეებისთვის, რაც ხელს შეუწყობს კონსტრუქტივისტული სწავლის პროცესს. მასწავლებელი ამ ინფორმაციას აწვდის მოსწავლეებს მაშინ, როცა ისინი მზად არიან ამისთვის. მასალა მოსწავლეებისთვის და მასალა მასწავლებლებისთვის გვაწვდის საჭირო რესურსებსა და ინფორმაციას.

კომპეტენციების გამომუშავება: კავშირი სახელმძღვანელოში მოცემულ სხვა თავებთან

რას გვიჩვენებს ეს ცხრილი

წინამდებარე სახელმძღვანელოს სათაური, მონაწილეობა დემოკრატიულ საზოგადოებაში, გულისხმობს იმ კომპეტენციებს, რომელსაც აქტიური მოქალაქე უნდა ფლობდეს დემოკრატიულ საზოგადოებაში. მოცემული მატრიცა გვიჩვენებს სახელმძღვანელოში შესულ თავებს შორის სინერჯის ეფექტის პოტენციალს. მატრიცა გვიჩვენებს, რომელი კომპეტენციების განვითარება ხდება მესამე თავში (შეფერილი, ჰორიზონტალური მწკრივი ცხრილში). მუქი შტრიხებით შემოსაზღვრული ვერტიკალური სვეტი გვიჩვენებს პოლიტიკური გადაწყვეტილების მიღებისა და მოქმედების კომპეტენციებს – მისი გამოყოფა ხდება, დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობასთან მჭიდრო კავშირის გამო. ჰორიზონტალური მწკრივები გვიჩვენებს სახელმძღვანელოში მოცემულ სხვა თავებთან კავშირს: რომელ კომპეტენციებს იძენს მოსწავლე, სახელმძღვანელოში მოცემულ ამ თავებში, რომელიც მათ მესამე თავში სჭირდებათ?

როგორ გამოვიყენოთ მატრიცა?

მასწავლებლებს მოცემული მატრიცის გამოყენება სხვადასხვა გზით შეუძლიათ დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლების გაკვეთილების დასაგეგმად.

- მოცემული მატრიცა ეხმარება მასწავლებელს დარწმუნდეს სინერჯის ეფექტში, რომლის მეშვეობითაც მოსწავლეები ერთი და იგივე კომპეტენციას განმეორებით იძენენ, ერთმანეთთან დაკავშირებულ სხვადასხვა კონტექსტში.
- ეს მატრიცა ეხმარება მასწავლებლებს, რომლებსაც დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლების მცირე რაოდენობით გაკვეთილის ჩატარება უწევთ: მასწავლებელს საშუალება აქვს აარჩიოს ეს თავი და გამოტოვოს სხვა თავები, თუ მიიჩნევს, რომ მოსწავლეები გარკვეულწილად უკვე ფლობენ სხვა ძირითად კომპეტენციებს, მაგალითად მოცემულ თავში ასეთი კომპეტენციებია – არჩევანის გაკეთება, პლურალიზმის აღქმა, თავისუფლების უფლების დაცვა, პასუხისმგებლობა ადგება არჩევანზე, რომელიც გავლენას ახდენს სხვა ადამიანებზე.

თავი	კომპეტენციის განვითარების განზომილებები			მიდგომები და ღირებულებები
	პოლიტიკური ანალიზი და შეფასება	მეთოდები და უნარები	მონაწილეობა დემოკრატიულ საზოგადოებაში პოლიტიკური გადაწყვეტილების მიღება და მოქმედება	
3. მრავალფეროვნება და პლურალიზმი	საერთო ინტერესებისა და კონფლიქტის სფეროთა განსაზღვრა პოლიტიკის ორი განზომილება: პრობლემების გადაჭრა და ბრძოლა ძალაუფლებისათვის	საჯარო გამოსვლა საზოგადოებისადმი მოწოდებით მიმართვა დროის მენეჯმენტი	პოლიტიკური პრიორიტეტებისა და მიზნების იდენტიფიცირება მოლაპარაკება და გადაწყვეტილების მიღება	თავდაჯერება, თვითშეფასება კომპრომისზე წასვლისთვის მზადყოფნა
6. მთავრობა და პოლიტიკა	პოლიტიკა: პრობლემების გადაჭრის პროცესი ძალაუფლების განზომილება დღის წესრიგის დადგენისას			
4. კონფლიქტი			მოლაპარაკება და გადაწყვეტილების მიღება	
5. წესები და კანონი			შეთანხმება წესების სისტემაზე	ურთიერთადიარება

თავი 3: მრავალფეროვნება და პლურალიზმი – თანხმობა უთანხმოების საფუძველზე? როგორ ვთანხმდებით საყოველთაო კეთილდღეობაზე?

გაკვეთილის თემა	კომპეტენციის გამომუშავება/სწავლის მიზანი	მოსწავლის ამოცანა	მასალა და რესურსები	მეთოდი
<p>გაკვეთილი 1</p> <p>მე რომ პრეზიდენტი ვიყო...</p>	<p>პოლიტიკური პრიორიტეტების განსაზღვრა, საჯარო განხილვისა და გადაწყვეტილების მიღების გარემოში მოქმედება, „მოუწესრიგებელ“, გამომწვევ სიტუაციებთან გამკლავება.</p> <p>არჩევანის გაკეთება და კრიტიკიუმების განსაზღვრა.</p> <p>მატრიცას შექმნა კატეგორიების მიხედვით.</p> <p>მოკლე განცხადების გაკეთება და მიზეზების დასაბუთება.</p> <p>ოთხი ძირითადი პოლიტიკური ხედვა: ლიბერალური, სოციალ-დემოკრატიული, კონსერვატიული, მწვანეთა პოლიტიკური ხედვა.</p>	<p>მოსწავლეები განმარტავენ, წარმოადგენენ და ერთმანეთს ადარებენ საკუთარ პოლიტიკურ პრიორიტეტებს.</p>	<p>A 3 ფორმატის ფურცლები (მინიმუმ მისწავლეებისთვის)</p> <p>მასალა მასწავლებლებისთვის 3 ა.</p> <p>მასალა მოსწავლეებისთვის 3.1.</p> <p>თითო ფურცელი ყოველი მოსწავლისთვის, უმჯობესია მარკერით ყველასთვის სათითაოდ.</p>	<p>პოლიტიკურ განცხადებათა პრეზენტაცია და ანალიზი; დამოუკიდებელი სამუშაო; პლენარული განხილვა.</p>
<p>გაკვეთილი 2</p> <p>რომელი მიზნების განხორციელება გვსურს?</p>	<p>მოლაპარაკება, საკუთარი მიზნის წამოყენება ზომიერების დაცვით, სხვათა მიზნების გათვალისწინება.</p> <p>პოლიტიკურ პარტია პოლიტიკური მიზნების დასახვისთვის საჭირო ძალაუფლებას ფლობს. პარტია ამას გაერთიანებისა და კომპრომისის საფუძველზე აღწევს.</p>	<p>მოსწავლეები მოლაპარაკების საფუძველზე შეიმუშავებენ პოლიტიკური პრიორიტეტების საერთო დღის წესრიგს.</p> <p>მოსწავლეები წარადგენენ საკუთარი პარტიების პროფილს საჯარო თავმჯდომარეზე.</p>	<p>მასალა მოსწავლეებისთვის 3.1 – 3.4.</p> <p>მასალა მასწავლებლებისთვის 3 ბ.</p>	<p>ჯგუფური სამუშაო, პლენარული პრეზენტაცია, ლექცია.</p>
<p>გაკვეთილი 3</p> <p>რა არის საყოველთაო კეთილდღეობა?</p>	<p>მონაწილეობა: მოლაპარაკების წარმოებისთვის საჭირო უნარი.</p> <p>საერთო მიზნების ანალიზი.</p>	<p>მოსწავლეები მოლაპარაკების საფუძველზე იღებენ გადაწყვეტილებას.</p>	<p>A 4 ფორმატის ფურცლები და მარკერები.</p> <p>რომბისებური განლაგებით ჯგუფური</p>	<p>თამაში გადაწყვეტილების მიღებაზე; ინდივიდუალური, ჯგუფური და პლენარული სხდომები.</p>

	<p>პოლიტიკას აქვს ორი განზომილება: პრობლემათა გადაჭრა და ზრძოლა ძალაუფლებისთვის.</p> <p>კომპრომისი საჭიროა მხარდაჭერის მოსაპოვებლად და შეთანხმების მისაღწევად.</p>		<p>ანალიზისთვის საჭირო სადემონსტრაციო ფურცლები.</p>	
<p>გაკვეთილი 4</p> <p>პლურალისტულ, დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობა</p>	<p>პიროვნების მოღვაწეობის შედეგთა განსაზღვრა.</p> <p>მოკლე განცხადებების გაკეთება, რეაგირება.</p> <p>პლურალიზმი სამართლიანი და ეფექტური გადაწყვეტილებების მიღების საფუძველს წარმოადგენს. „თანხმობა უთანხმოების საფუძველზე“.</p> <p>ვახორციელებ საკუთარი ინტერესების წამოყენებას ვმონაწილეობ რა დემოკრატიულ საზოგადოებაში.</p>	<p>მოსწავლეები იხსენებენ და განიხილავენ საკუთარ გამოცდილებას და აჯამებენ მოცემულ თავში შექმნილ ცოდნას.</p>	<p>ფლიპჩარტი და მარკერები, მასალა მოსწავლეებისთვის 2.5 (ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია) და 2.6 (ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია).</p>	<p>„სიჩუმის კედელი“.</p> <p>ინდივიდუალური სამუშაო, პრეზენტაცია და განხილვა.</p> <p>ბლიც რაუნდი.</p>

გაკვეთილი 1

მე რომ პრეზიდენტი ვიყო...

მოსწავლეები განსაზღვრავენ თავიანთ პოლიტიკურ პრიორიტეტებს

მატრიცაში მოცემულია ინფორმაცია, რომელიც მასწავლებელს გაკვეთილის დაგეგმვისა და მისი ჩატარებისთვის სჭირდება.

ემსახურება უშუალოდ დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლებაში გათვალისწინებული კომპეტენციების გამომწვევა/განვითარებას.

სწავლის მიზანს წარმოადგენს ორიენტირება იმაზე, რაც მოსწავლეებმა იციან და ესმით.

მოსწავლეებისთვის დასახული ამოცანა (ამოცანები) და გამოყენებული **მეთოდები** წარმოადგენს სწავლების პროცესის ძირითად ბირთვს.

მოწოდებული **მასალა** ხელს უწყობს გაკვეთილისთვის მზადებას.

დროის ბიუჯეტით სარგებლობა მასწავლებელს საშუალებას აძლევს ეფექტურად განახორციელოს დროის მენეჯმენტი.

<p>კომპეტენციების დაუფლება</p>	<p>მონაწილეობა: პოლიტიკური პრიორიტეტების განსაზღვრა, საჯარო განხილვისა და გადაწყვეტილების მიღების გარემოში მოქმედება, „მოუწესრიგებელ“, გამომწვევ სიტუაციებთან გამკლავება.</p> <p>განხილვა: არჩევანის გაკეთება და კრიტერიუმების განსაზღვრა.</p> <p>ანალიზი: მატრიცის შექმნა კატეგორიების მიხედვით.</p> <p>მეთოდები და უნარები: მოკლე განცხადების გაკეთება და მიზეზების დასაბუთება.</p>
<p>სწავლის მიზანი</p>	<p>მოსწავლეებს აქვთ უნარი განსაზღვრონ, თუ ოთხი ძირითადი პოლიტიკური ხედვიდან: ლიბერალური, სოციალ-დემოკრატიული, კონსერვატიული, მწვანეთა პოლიტიკური ხედვა, რომელს იზიარებენ.</p>
<p>მოსწავლეთა ამოცანა</p>	<p>მოსწავლეები განმარტავენ, წარმოადგენენ და ერთმანეთს ადარებენ საკუთარ პოლიტიკურ პრიორიტეტებს.</p>
<p>მასალა და რესურსები</p>	<p>A 3 ფორმატის ფურცლები (მინიმუმ მასწავლებლისთვის)</p> <p>მასალა მასწავლებლებისთვის 3 ა.</p> <p>მასალა მოსწავლეებისათვის 3.1.</p> <p>თითო ფურცელი ყოველი მოსწავლისთვის, უმჯობესია მარკერით ყველასთვის სათითაოდ.</p>
<p>მეთოდი</p>	<p>პოლიტიკურ განცხადებათა პრეზენტაცია და ანალიზი; დამოუკიდებელი სამუშაო; პლენარული განხილვა.</p>
<p>დროის ბიუჯეტი</p>	<p>ეტაპი 1. მოსწავლეები განსაზღვრავენ პოლიტიკურ მიზნებს. 25 წთ.</p>
	<p>ეტაპი 2. მოსწავლეები ახორციელებენ საკუთარი გადაწყვეტილების ანალიზს. 15 წთ.</p>

ინფორმაცია

პირველ გაკვეთილზე, მოსწავლეები კლასში მოქმედებენ როგორც მიკროსაზოგადოებაში. ისინი ქმნიან ინდივიდუალური თვალთახედვისა და პოლიტიკური პრიორიტეტების მრავალფეროვნებას. მოსწავლეები გამოცდილებით სწავლობენ, რომ მსგავსი სიტუაცია ნათელყოფას მოითხოვს. თუ თითოეული მათგანი წარმოიდგენს, რომ იგი საკუთარი ქვეყნის პოლიტიკური ლიდერია და განსაზღვრავს საკუთარ პრიორიტეტებს, ნათელია, რომ უნდა გააკეთოს რამდენიმე არჩევანი.

მასწავლებელი წარმართავს შემდგომ პროცესს, ისევე როგორც მომდევნო გაკვეთილების განმავლობაში. თუ მოსწავლეები დასახულ მიზნებს სერიოზულად მოეკიდებიან, მაშინ ისინი ინტერესსა და ენთუზიაზმს გამოიჩენენ მოლაპარაკებების პროცესში, რათა მიღწეულ იქნეს მათთვის მისაღები გადაწყვეტილება.

გაკვეთილის აღწერა

ეტაპი 1: მოსწავლეები განსაზღვრავენ პოლიტიკურ მიზნებს

საფეხური 1.1: მზადება გაკვეთილისთვის

მოსწავლეები და მასწავლებელი სხდებიან წრეზე, წრის შუა სივრცე თავისუფალია. მერხები იდგმება კედლებთან; საკლასო ოთახის თითო კუთხეში თითო მერხია გამზადებული სამუშაოდ.

მოსწავლეებს ხელთ აქვთ ჩანაწერების გასაკეთებლად საჭირო ინვენტარი.

თითოეულ მოსწავლეს ურიგდება თითო ფურცელი, უმჯობესია მარკერთან ერთად.

მასწავლებელს გამზადებული აქვს A3 ფორმატის ფურცელი („მე რომ პრეზიდენტი ვიყო...“), იხილეთ ქვევით.

საფეხური 1.2: მოსწავლეები იღებენ გადაწყვეტილებებს⁸

მასწავლებელი მოსწავლეებს უხსნის, რომ ისინი ახალი თავის შესწავლას უნდა შეუდგნენ. მოსწავლეები ახალ თემას შემდეგი დავალების შესრულების საშუალებით ეცნობიან:

წარმოიდგინეთ, რომ თქვენ სულ ახლახან გახდით ამ ქვეყნის პრეზიდენტი⁹.

მე რომ ჩვენი ქვეყნის პრეზიდენტი ვიყო, ჩემი უმთავრესი პრიორიტეტი იქნებოდა...
--

მასწავლებელი ამ წარწერიან ფურცელს წრის შუაგულში ათავსებს.

რა იქნებოდა თქვენი უმთავრესი პრიორიტეტი?

დაასრულეთ წინადადება. შეგიძლიათ გაითვალისწინოთ შემდეგი:

თქვენ შეგიძლიათ აირჩიოთ მიზნის სწრაფად მისაღწევი კონკრეტული ზომა – ან გადადგათ პირველი ნაბიჯი სამომავლო მიზნისკენ მიმავალ გზაზე.

რომელი საკითხი ან პრობლემა გაღელვებთ ყველაზე მეტად? ადამიანთა რომელ ჯგუფზე შეგტკივთ გული?

მოსწავლეები ამ კითხვაზე ჩუმად ფიქრობენ და თავიანთ ფურცლებზე ინიშნავენ საკუთარ მოსაზრებებს. ისინი საკუთარ აზრებს ერთმანეთს ჯერ არ უზიარებენ, რადგან ამის გაკეთება მოუწევთ პლენარული სხდომის რაუნდზე.

სათითაოდ ყველა მოსწავლე განცხადებას აკეთებს მხოლოდ ერთ საკუთარ მოსაზრებაზე. თუ მათ სხვა მოსაზრებებიც აქვთ, შეუძლიათ ჩაინიშნონ საკუთარ ფურცლებზე.

⁸ ეს მეთოდი არის სავარჯიშო 6.3-ის ვარიაცია, „მე რომ ჯადოქარი ვიყო“ დემოკრატიის სწავლება: სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ, წიგნი VI: ევროპის საბჭოს გამომცემლობა, სტრასბურგი 2008, გვ.59.

⁹ მასწავლებელი იყენებს ქვეყნის მთავრობის ხელმძღვანელის ოფიციალურ ტიტულს.

საფეხური 1.3: მოსწავლეები განცხადებას აკეთებენ საკუთარ მოსაზრებებზე

მოსწავლეები სათითაოდ, რიგრიგობით აკეთებენ განცხადებას საკუთარ მოსაზრებებზე. ისინი ასრულებენ წინადადებას „ჩემი უმთავრესი პრიორიტეტი იქნებოდა...“ და ასაბუთებენ საკუთარ მოსაზრებებს მიზეზების დასახელებით. ისინი თავიანთ ფურცლებს წრის შუაგულში ათავსებენ.

სავარაუდოდ, მოსწავლეებს ექნებათ ერთმანეთის მსგავსი მოსაზრებებიც. მასწავლებელი მათ ამ მსგავსი მოსაზრებების დაჯგუფებას სთავაზობს. მოსწავლეთა ფურცლების დახარისხება ამ პრინციპით ხორციელდება და ერთმანეთის მსგავსი ტიპის მოსაზრებების დასათაურება ხდება, მაგალითად „სიღარიბის დამღევა“ ან „განათლების რეფორმა“.

მასწავლებელი ამხნეებს მოსწავლეებს, რათა ყველამ გამოთქვას საკუთარი მოსაზრება. არ ხდება არცერთი გადაწყვეტილების განხილვა, სანამ ყველა მოსწავლე არ გამოთქვამს საკუთარ მოსაზრებას.

შედეგი სავარაუდოდ იქნება რამდენიმე ერთმანეთის მსგავსი ტიპის მოსაზრებები და რამდენიმე ცალკეული, განყენებული ტიპის მოსაზრება.

ეტაპი 2: მოსწავლეები აანალიზებენ საკუთარ მოსაზრებებს

საფეხური 2.1: მოსწავლეები აანალიზებენ საკუთარი არჩევანის მრავალფეროვნებას

მასწავლებელი მოსწავლეებს უსვამს კითხვას, რომელიც მოსწავლეებისგან აზროვნებასა და მსჯელობას მოითხოვს:

- აღწერეთ თქვენს მიერ შექმნილი „პოლიტიკური ასპარეზი“.

რამდენიმე მოსწავლემ ამ კითხვაზე უნდა უპასუხოს. ისინი უნდა შეეხონ შემდეგ საკითხებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში მასწავლებელი ეხმარება მათ:

- რა არის ის ძირითადი იდეა, რომელიც აკავშირებს მოსწავლეების მიერ გამოთქმულ მსგავს მოსაზრებებს და რა მიზეზით აირჩიეს სხვა მოსწავლეებმა განსხვავებული პოზიცია?

მოსწავლეები აღწერენ მრავალფეროვან სტრუქტურას. ვინაიდან მათ პოლიტიკური გადაწყვეტილების მიღების არჩევანთან აქვთ საქმე და არა აზრთა უბრალო გაცვლა–გამოცვლასთან, ისინი დარწმუნდებიან, რომ საჭიროა შეთანხმების მიღწევა – რიგი მოსაზრებების შერწყმა და რიგი მოსაზრებების გამორიცხვა. მოსაზრებათა სიუხვე შედეგია იმისა, რომ დისკუსიაში მონაწილეობს მრავალი მოქალაქე, რომლებიც სარგებლობენ თავისუფალი აზროვნების, მოსაზრებისა და გამოხატვის თავისუფლებით. გადაწყვეტილება უნდა იქნეს მიღებული, მაგრამ ვინ იღებს ამ გადაწყვეტილებას?

საჭიროების შემთხვევაში, მასწავლებელი მითითებებს აძლევს მოსწავლეებს, რომელიც დაეხმარება მათ, გაერკვნენ ამ გადამწყვეტ ვითარებაში.

საფეხური 2.2: მასწავლებელი ინფორმაციას აწვდის მოსწავლეებს ძირითადი პოლიტიკური თვალთახედვის შესახებ

საკლასო ოთახის ოთხივე კუთხე განკუთვნილია ოთხი ძირითადი პოლიტიკური ხედვისთვის. მასწავლებელს მერხებზე გამზადებული აქვს სამუშაო ფურცლები მოსწავლეებისთვის (რომელსაც დართული აქვს მასალა მასწავლებლებისთვის 3ა). მასწავლებელი რიგრიგობით აცნობს მოსწავლეებს თითოეულ პოზიციას და ერთ-ერთი მოსწავლე ხმამაღლა კითხულობს განცხადებებს.

მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, გამოიყენონ შემდეგი ინფორმაცია:

- რომელი ძირითადი თვალთახედვა შეესაბამება მათ ცალკეულ თუ მსგავსი შინაარსის განცხადებებს და რომელი არა?
- შესაძლებელია მათი განცხადებების გაიგივება რომელიმე თვალთახედვასთან, თუ მათი განცხადებები უფრო შუალედური ხასიათისაა, ან ხომ არ ურჩევნიათ, ჩამოაყალიბონ საკუთარი თვალთახედვა?

მასწავლებელი მოსწავლეებს ურიგებს მასალას მოსწავლეებისთვის 3.1, რომელშიც მოცემულია გეგმა. მოსწავლეების ამოცანას წარმოადგენს საკუთარი პოზიციის განსაზღვრა პოლიტიკურ ასპარეზზე. პოლიტიკური პარტიები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ სხვადასხვა ინტერესების, ღირებულებებისა და პრიორიტეტების დაკავშირების თვალსაზრისით. ამიტომ, მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს პარტიების შექმნას, რომელთა მიზანიც იქნება იმ პოლიტიკური მიზნების მისაღწევად ბრძოლა, რომელიც მათ მოცემულ გაკვეთილზე წამოაყენეს. მასწავლებელი მოსწავლეებს ასევე აწვდის ინფორმაციას იმის თაობაზე, რომ ისინი სარგებლობენ ადამიანის უფლებით, მონაწილეობა მიიღოს პოლიტიკურ პროცესებში. მათი გადასაწყვეტია შეუერთდეს თუ გამოვიდეს პარტიიდან, შექმნას ახალი პარტია, არ გაწევრიანდნენ არც ერთ პარტიაში. გეგმაზე ნაჩვენებია პოლიტიკური გადაწყვეტილების მიღების პროცესი – დაწყებული იმ პოლიტიკური მიზნებიდან, რომელიც ხალხის გონებაში იბადება, დამთავრებული საყოველთაო კეთილდღეობაზე დროებითი შეთანხმებით.

საფეხური 2.3: მოსწავლეები მართავენ პოლიტიკური პარტიების შიდა შეხვედრას

გაკვეთილის ბოლოს მოსწავლეები მართავენ პოლიტიკური პარტიების შიდა შეხვედრას. მასწავლებელი ურიგებს მასალას მოსწავლეებისთვის 3.2 და 3.3, რომელიც მათ შეხვედრის ჩატარებაში ეხმარება.

მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს, რომლებმაც არჩევანი გააკეთეს, არ გაწევრიანებულიყვნენ არც ერთ პარტიაში. მათ უნდა ესმოდათ, რომ მოცემულ ვითარებაში, ისევე როგორც რეალურ ცხოვრებაში, პარტიები წარმოადგენენ ძლიერ მხარეს და უპირატესობა მათ მხარესაა. თუ ისინი თავიანთ მიზნებს სერიოზულად აღიქვამენ, ისინი დაინტერესებული უნდა იყვნენ იმით, რომ ეს მიზნები განხორციელდეს. ამისათვის ძალაუფლების ელემენტია საჭირო. პარტიებს გააჩნიათ უნარი, მოიპოვონ ასეთი ძალაუფლება. აქედან გამომდინარე, მოსწავლეებმა უნდა გააკეთონ შემდეგ არჩევანთაგან ერთ-ერთი:

- თუ გააჩნია დამატებითი მოსაზრებები, რომლის შესახებაც ჩანაწერები გაქვს გაკეთებული გაკვეთილის დასაწყისში, ეცადე, შეარჩიო პარტია, რომელსაც შეუერთდები ამ მოსაზრებების საფუძველზე.
- გაესაუბრეთ ერთმანეთს, რათა დაადგინოთ, შეგიძლიათ თუ არა შექმნათ საკუთარი პარტია.
- შეგიძლიათ დაელოდოთ პარტიების განცხადებებს და ამის შემდეგ გააკეთოთ არჩევანი, რომელ პარტიას შეუერთდეთ.

გაკვეთილი 2

რომელი მიზნების განხორციელება გვსურს?

მოსწავლეები ქმნიან პოლიტიკურ პარტიებს

მატრიცაში მოცემულია ინფორმაცია, რომელიც მასწავლებელს გაკვეთილის დაგეგმვისა და მისი ჩატარებისთვის სჭირდება.

ემსახურება უშუალოდ დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლებაში გათვალისწინებული კომპეტენციების გამომუშავება/განვითარებას.

სწავლის მიზანს წარმოადგენს ორიენტირება იმაზე, რაც მოსწავლეებმა იციან და ესმით.

მოსწავლეებისთვის დასახული ამოცანა (ამოცანები) და გამოყენებული **მეთოდები** წარმოადგენს სწავლების პროცესის ძირითად ბირთვს.

მოწოდებული **მასალა** ხელს უწყობს გაკვეთილისთვის მზადებას.

დროის ბიუჯეტით სარგებლობა მასწავლებელს საშუალებას აძლევს ეფექტურად განახორციელოს დროის მენეჯმენტი.

კომპეტენციების დაუფლება	მონაწილეობა: მოლაპარაკება – საკუთარი მიზნების წამოყენება ზომიერების ფარგლებში და სხვათა მიზნების გათვალისწინება.
სწავლის მიზანი	პოლიტიკურ პარტია პოლიტიკური მიზნების დასახვისთვის საჭირო ძალაუფლებას ფლობს. პარტია ამას მასში შემავალი ცალკეული წევრის თვალსაზრისისა და ინტერესების გაერთიანების საფუძველზე აღწევს და, გამომდინარე აქედან, წევრებს უწყვეტ კომპრომისზე წასვლა.
მოსწავლეთა ამოცანა	მოსწავლეები მოლაპარაკების საფუძველზე შეიმუშავენ პოლიტიკური პრიორიტეტების საერთო დღის წესრიგს. მოსწავლეები წარადგენენ საკუთარი პარტიების პროფილს საჯარო თავშეყრაზე.
მასალა და რესურსები	მასალა მოსწავლეებისთვის 3.1 – 3.4. მასალა მასწავლებლებისთვის 3 ბ.
მეთოდი	ჯგუფური სამუშაო, პლენარული პრეზენტაცია, ლექცია.
დროის ბიუჯეტი	ეტაპი 1. მოსწავლეები განსაზღვრავენ საკუთარი პარტიების პროფილს. 15 წთ. ეტაპი 2. საჯარო თავშეყრა: პარტიები წარადგენენ საკუთარ პროფილს. 10 წთ. ეტაპი 3. მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს საყოველთაო კეთილდღეობის კონსტრუქტივისტულ ცნებას. 5 წთ. ეტაპი 4. მოსწავლეები განიხილავენ მოლაპარაკების საკუთარ სტრატეგიებს. 10 წთ.

ინფორმაცია

გაკვეთილის ძირითადი ნაწილი ეთმობა მოსწავლეების საქმიანობას, რომელიც მათ დროის მკაცრად განსაზღვრულ მონაკვეთში უნდა შეასრულონ (იხ.ჯ მასალა მოსწავლეებისთვის 3.1).

მასწავლებელი ატარებს მოკლე ლექციას, სადაც მოსწავლეებს თავიანთი ამოცანის შესასრულებლად ახალ პერსპექტივას სთავაზობს. მასწავლებელი ლექციის დროს ძირითადად საუბრობს იმაზე, რაც მოსწავლეებისთვის კარგად არის ცნობილი და განუმარტავს მათ ამ თავის ძირითად ცნებებს – მრავალფეროვნება, პლურალიზმი, საყოველთაო კეთილდღეობა.

კონსტრუქტივისტული სწავლის ამ ეტაპზე, მოსწავლეებისთვის ნათელი უნდა იყოს ეს ცნებები, რადგანაც, ეს ეხმარება მათ იმ ვითარების აღქმაში, რომელშიც ისინი იმყოფებიან.

გაკვეთილის აღწერა

მასწავლებელი საუბრობს გაკვეთილის დღის წესრიგზე (მასალა მოსწავლეებისთვის 3.1). პარტიები იკავებენ გარკვეულ პოზიციებს „პოლიტიკურ ასპარეზზე“ – საკლასო ოთახში იკავებენ მათთვის განკუთვნილ ადგილს – და იმუშავენ საკუთარ პროფილს. საჯარო შეხვედრა მათ დაეხმარება განსაზღვრონ საკუთარი პოზიცია – სხვა პარტიებთან თანამშრომლობითა ან დაპირისპირებით.

ეტაპი 1: მოსწავლეები განსაზღვრავენ საკუთარი პარტიების პროფილსა და ადგენენ დღის წესრიგს

საფეხური 1.1: მოსწავლეები განსაზღვრავენ საკუთარ პოზიციას „პოლიტიკურ ასპარეზზე“

მოსწავლეები, რომელთა მიერ წინა გაკვეთილზე გაკეთებული პოლიტიკური განცხადებებიც ერთმანეთის მსგავსი იყო, ამჯერად განსაზღვრავენ „პოლიტიკურ ასპარეზზე“ საკუთარ პოზიციას. ისინი ირჩევენ ადგილს საკლასო ოთახში, სადაც ათავსებენ საკუთარ მერხებსა და სკამებს. ეს ადგილი შეიძლება იყოს საკლასო ოთახის რომელიმე კუთხეში ან კუთხეებს შორის კედელთან. ამგვარად, პარტიების განთავსების ადგილებს შორის დარჩენილი სივრცე მიუთითებს, რომელი პარტიაა, პოზიციების თვალსაზრისით, ერთმანეთთან ახლოს და რომელია ერთმანეთთან ოპოზიციაში. რაც უფრო ახლოს არიან პარტიები განლაგებული ერთმანეთთან მიმართებაში, მით უფრო დიდი შანსი აქვთ მათ შექმნან კოალიცია, საერთო მიზნის მისაღწევად.

მოსწავლეები, რომლებმაც ამჯობინეს არც ერთ პარტიაში არ გაწევრიანებულიყვნენ, ჯგუფდებიან, უმჯობესია, ოთახის შუაგულში. ისინი ერთმანეთს უზიარებენ საკუთარ მოსაზრებებს. მათი მხრიდან სურვილის გამოთქმის შემთხვევაში, მასწავლებელს შეუძლია შეუერთდეს მათ, დახმარების გაწევის მიზნით. მასწავლებელმა არ უნდა აიძულოს ისინი შექმნან პარტია, არამედ, უნდა მოუსმინოს მათ კითხვა-პასუხებს. გადაწყვეტილებას იმის თაობაზე, მიიღონ თუ არა მონაწილეობა და რა ფორმით მიიღონ მონაწილეობა პროცესში, იღებენ მოსწავლეები და არა მასწავლებელი.

პარტიები მზად უნდა იყვნენ ნებისმიერ მომენტში ახალი წევრის მისაღებად, ისევე როგორც ეს რეალურ ცხოვრებაში ხდება. მოსწავლეებს ასევე აქვთ უფლება, დატოვონ პარტია.

საფეხური 1.2: პარტიები განსაზღვრავენ საკუთარ პრიორიტეტებს

ხელმძღვანელობენ რა მასალა მოსწავლეებისთვის 3.2 და 3.3–ით, მოსწავლეები მუშაობენ საკუთარი პარტიის პროფილის განსაზღვრაზე. მასწავლებელი თვალყურს ადევნებს მათ, მაგრამ არ ერევა მათ საქმიანობაში, თუ მოსწავლეები თავად არ მიმართავენ მას დახმარებისთვის, ან თუ მასწავლებელი არ შეამჩნევს, რომ მოსწავლეები სერიოზული პრობლემის წინაშე აღმოჩნდნენ.

ეტაპი 2: საჯარო შეხვედრა – მოსწავლეები აკეთებენ თავიანთი პარტიების პროფილის პრეზენტაციას

ეწყობა საჯარო შეხვედრა პარტიებისთვის და არა ინდივიდუალური მოსწავლეებისთვის. დროში შეზღუდულობა სხვა არჩევანს არ გვიტოვებს. პარტიები ახორციელებენ ინდივიდუალური თვალთახედვების გაერთიანებას, რაც ინდივიდუალურ მოსაზრებათა მრავალფეროვნების შეკვცას ემსახურება.

თითოეულ პარტიას ეძლევა ერთნაირი განსაზღვრული დრო, 2–3 წუთი, რაც დამოკიდებულია პარტიების საერთო რაოდენობაზე. მასწავლებელი ამის შესახებ ინფორმაციას აწვდის მოსწავლეებს მათ მიერ პრეზენტაციების მომზადების პროცესში და ამცნობს მათ, რომ სამართლიანობის მიზნით, საჭიროა ამ მითითების მკაცრად დაცვა.

როგორც ამის შესახებ მითითებულია მასალაში მოსწავლეებისთვის 3.2, პარტიის წარმომადგენლებმა, რომლებიც სიტყვით გამოდიან უნდა მიმართონ იმ მოსწავლეებს, რომელთაც ჯერ არ გაუკეთებიათ

საკუთარი არჩევანი. მათ უნდა ეცადონ, კონკურენცია გაუწიონ სხვა პარტიებს. მოსწავლეებს შეუძლიათ ფლავორებისა და პოსტერების გამოყენება.

ამ შეხვედრის შემდეგ ნებისმიერ მოსწავლეს, მიუხედავად იმისა, გაწვევრიანებულია თუ არა რომელიმე პარტიაში, შეუძლია შეუერთდეს სხვა პარტიას, ან დატოვოს თავისი პარტია.

ეტაპი 3: მასწავლებელი მოსწავლეებს აწვდის ინფორმაციას განსჯისთვის – საყოველთაო კეთილდღეობა

ეს ინფორმაცია – მოკლე ლექცია, რომელიც აგებულია მასალა მოსწავლეებისთვის 3.4-ის მიხედვით – მოსწავლეების გამოცდილების მრავალფეროვნებისა და პლურალიზმის ცნებებთან დაკავშირებას ემსახურება. მოსწავლეების მიერ შექმნილ ინტერაქტიულ გარემოსა და მათ მიერ მიღებული გამოცდილების კონტექსტში, ლექციის ჩართვით, კონსტრუქტივისტული სწავლის პროცესი ერწყმის ინსტრუქციის სისტემატურ მიწოდებას.

მასალა მასწავლებლებისთვის 3ბ გვაწვდის ლექციის მოკლე მონახაზს.

მოსწავლეებმა შესაძლოა მოითხოვონ შემდგომი განმარტებები. სხვა შემთხვევაში არ არის მსჯელობის გამართვის აუცილებლობა, ვინაიდან მოსწავლეებს შემდეგ ეტაპზე მოუწევთ ამ სამუშაოს შესრულება.

ეტაპი 4: პარტიები ემზადებიან მოლაპარაკებებისთვის, იმუშავენ სტრატეგიებს

მასწავლებელი მოსწავლეების ყურადღებას მიაპყრობს მასალა მოსწავლეებისთვის 3.2-ში მოცემულ გეგმას. მოცემულ გაკვეთილზე პარტიებს ეძლევათ შესაძლებლობა მოლაპარაკებები აწარმოონ ერთმანეთთან. შეუძლიათ მათ შექმნან ალიანსი, კოალიცია? გაიმართება მრგვალი მაგიდის სხდომა, რომელიც ყველა პარტიასა და ინდივიდუალურ მოსწავლეს მისცემს საშუალებას მოილაპარაკონ იმის თაობაზე, თუ რა არის მათთვის საყოველთაო კეთილდღეობა. ამ გაკვეთილის დასკვნით ეტაპზე, მოსწავლეები იმუშავენ მოლაპარაკებებისთვის საჭირო სტრატეგიებს.

- რომელ მიზნებს მიანიჭებენ ისინი უპირატესობას?
- რომელი პარტიის ან პარტიების წინაშე უნდათ წარსდგნენ ორმხრივი მოლაპარაკებების პირველ რაუნდში?
- დელეგაციის როგორ შემადგენლობაზე შეთანხმდება პარტია?

მოსწავლეები განახლებენ შიდაპარტიულ მსჯელობებს. ისინი დამოუკიდებლად მუშაობენ, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ თავად არ მოითხოვენ მასწავლებლის დახმარებას.

გაკვეთილი 3

რა არის საყოველთაო კეთილდღეობა?

თანხმობა უთანხმოების საფუძველზე?

მატრიცაში მოცემულია ინფორმაცია, რომელიც მასწავლებელს გაკვეთილის დაგეგმვისა და მისი ჩატარებისთვის სჭირდება.

ემსახურება უშუალოდ დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლებაში გათვალისწინებული კომპეტენციების გამომუშავება/განვითარებას.

სწავლის მიზანს წარმოადგენს ორიენტირება იმაზე, რაც მოსწავლეებმა იციან და ესმით.

მოსწავლეებისთვის დასახული ამოცანა (ამოცანები) და გამოყენებული **მეთოდები** წარმოადგენს სწავლების პროცესის ძირითად ბირთვს.

მოწოდებული **მასალა** ხელს უწყობს გაკვეთილისთვის მზადებას.

დროის ბიუჯეტით სარგებლობა მასწავლებელს საშუალებას აძლევს ეფექტურად განახორციელოს დროის მენეჯმენტი.

კომპეტენციების დაუფლება	მონაწილეობა: მოლაპარაკების წარმოებისთვის საჭირო უნარი. ანალიზი: საერთო მიზნების ანალიზი.
სწავლის მიზანი	პოლიტიკას აქვს ორი განზომილება: პრობლემათა გადაჭრა და ბრძოლა ძალაუფლებისთვის. კომპრომისი საჭიროა მხარდაჭერის მოსაპოვებლად და შეთანხმების მისაღწევად.
მოსწავლეთა ამოცანა	მოსწავლეები მოლაპარაკების საფუძველზე იღებენ გადაწყვეტილებას.
მასალა და რესურსები	A 4 ფორმატის ფურცლები და მარკერები. რომბისებური განლაგებით ჯგუფური ანალიზისთვის საჭირო სადემონსტრაციო ფურცლები.
მეთოდი	თამაში გადაწყვეტილების მიღებაზე; ინდივიდუალური, ჯგუფური და პლენარული სხდომები.
დროის ბიუჯეტი	ეტაპი 1. მოსწავლეები გამოდიან საკუთარი წინადადებებით. 10 წთ. ეტაპი 2. მოსწავლეები მოლაპარაკებებს აწარმოებენ მრგვალი მაგიდის გარშემო. 30 წთ.

ინფორმაცია

წინამდებარე თავში მოცემულია მიზნებზე მოლაპარაკების პროცესის მოდელი. ამ მიზნებს განაპირობებს საყოველთაო კეთილდღეობის საერთო აღქმა. მოცემულ გაკვეთილზე, მოსწავლეების ამოცანას წარმოადგენს ამ მიზნისკენ სწრაფვა. მათ შესაძლოა წარმატებას მიაღწიონ, ან ვერ მიაღწიონ. მათი ძალისხმევა და გამოცდილება ისეთივე მნიშვნელოვანია, როგორც შედეგი.

მასწავლებელი კვლავაც აგრძელებს მოსწავლეების დახმარებას. მაგალითად, იგი მოსწავლეებს აცნობს მოლაპარაკების მოდელს, მაგრამ არ აკეთებს კომენტარს შინაარსზე.

პირველი ეტაპის განმავლობაში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს იმ მოსწავლეებს, რომლებიც მარტო აღმოჩნდნენ, ვინაიდან არ გაწევრიანდნენ არც ერთ პარტიაში.

გაკვეთილის აღწერა

შესავალი: მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს დეტალურ ინფორმაციას გაკვეთილის გეგმის შესახებ

მასწავლებელი მოსწავლეების ყურადღებას მიაპყრობს გაკვეთილის გეგმას (მასალა მოსწავლეებისთვის 3.1) და შეახსენებს მათ თავიანთ ამოცანას. გაკვეთილის მსვლელობისას მოსწავლეებმა მოლაპარაკების გზით უნდა შეიმუშაონ პოლიტიკური დღის წესრიგი. დღის წესრიგში რომელი მიზნების შეტანას უჭერენ ისინი მხარს?

ეტაპი 1: მოსწავლეები განსაზღვრავენ საკუთარ მიზნებს

მოსწავლეები ირჩევენ დღის წესრიგში შესატან მიზნებს. როგორც პარტიებს, ასევე ინდივიდუალურ მოსწავლეებს შეუძლიათ გააკეთონ განცხადება დღის წესრიგში მათთვის სასურველი მიზნის გათვალისწინების თაობაზე. ამან შესაძლოა „უპარტიო“ მოსწავლეებს მცირედი უპირატესობა მისცეს; მეორე მხრივ, პარტიის მიერ შემოთავაზებულ წინადადებას მაღალი ალბათობა აქვს, მოექცეს დღის წესრიგის სათავეში.

ჯგუფის მიერ არჩეული სპიკერი ან ინდივიდუალური მოსწავლე ამზადებს მოკლე განცხადებას.

მოსწავლეები საკუთარ მიზნებს წერილობითი ფორმით აყალიბებენ ფურცლებზე, მარკერების გამოყენებით.

ეტაპი 2: მოსწავლეები მოლაპარაკებას აწარმოებენ „მრგვალი მაგიდის“ გარშემო

მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, დროულად შეუდგნენ შემდეგ ეტაპს. მოსწავლეები საკლასო ოთახში განლაგდებიან სკამებზე წრიულად; რაც მაინცდამაინც არ შეესაბამება „მრგვალი მაგიდის“ მეტაფორას, მაგრამ კომუნიკაციის პროცესს უწყობს ხელს. პარტიები, რომლებმაც შექმნეს კოალიციები, განლაგდებიან ერთმანეთის გვერდით.

საფეხური 2.1: მოსწავლეები გამოდიან წინადადებებით

მასწავლებელი გახსნილად აცხადებს მრგვალი მაგიდის მოლაპარაკებებს და ასპარეზს აძლევს პარტიების სპიკერებსა და „უპარტიო“ მოსწავლეებს, გააკეთონ თავიანთი განცხადებები. მასწავლებელი ახსენებს მათ, რომ განცხადება უნდა გააკეთონ იმ ნებისმიერ შეთანხმებაზე, რომელსაც მათ მიაღწიეს და შესთავაზონ თავიანთი გადაწყვეტილება კლასს განსახილველად. ისინი ფურცლებზე დაწერილ მიზნებს იატაკზე ალაგებენ.

საფეხური 2.2: მოსწავლეები ანალიზებენ თავიანთ მიზნებს და განიხილავენ კომპრომისისა და ინტეგრაციის შესაძლებლობებს

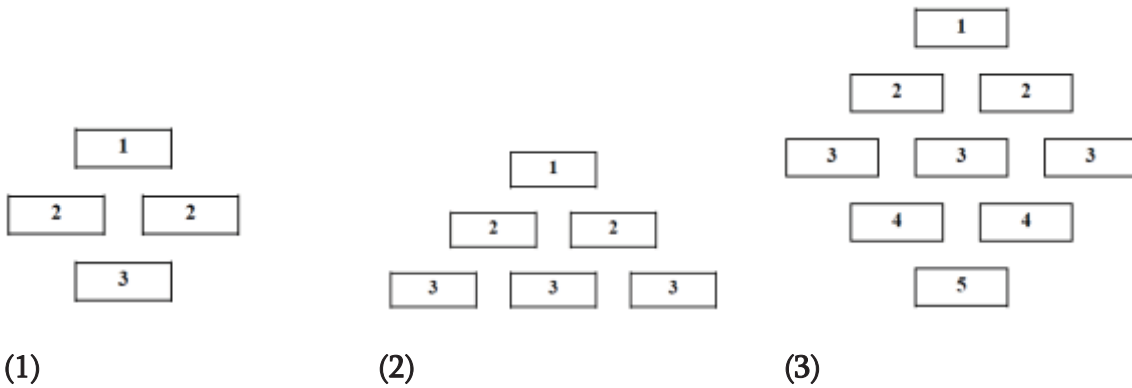
მას შემდეგ, რაც ბოლო გამომსვლელი დაასრულებს სიტყვას, მოსწავლეებმა უნდა გამონახონ თავიანთი შემოთავაზებების გაერთიანების ან კომპრომისზე წასვლის გზები, რაშიც მათ მასწავლებელი ეხმარება.

- თქვენს მიერ გაკეთებული წინადადებებიდან რომელიმე ესადაგება ერთმანეთს? შესაძლებელია მათი დაჯგუფება?
- რომელი წინადადებები გამორიცხავს ერთიმეორეს? მოსწავლეებს მოუწევთ წინადადებების ყურადღებით შესწავლა. მათ მიერ შემოთავაზებული მიზნებიდან რომელიმე გამორიცხავს მეორეს? თუ მიზნები ერთსა და იმავე განზრახვას ემსახურება, მაგრამ დიდ ძალისხმევას, რესურსებსა და ფინანსებს მოითხოვს?

საფეხური 2.3: მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს მოლაპარაკების მოდელს

მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს მოდელს, რომელიც მათ დაეხმარება საყოველთაო კეთილდღეობის მიზნების შესახებ მოლაპარაკებისთვის პოლიტიკური დღის წესრიგის შედგენაში. A4 ფორმატის დანომრილი ფურცლების გამოყენებით, როგორც ეს ნაჩვენებია ქვემოთ, მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს პირველ მოდელს, რომელიც არის კლასიკური, „რომბისებური განლაგებით“ ჯგუფური ანალიზის მოდელის გამარტივებული ვერსია (მოდელი #3).

ოთხი მიზნის არსებობის შემთხვევაში, უპირატესობა ენიჭება ერთ მიზანს. ორ მიზანი გადის მეორე კატეგორიაში, ხოლო ერთი მიზანი, რომელიც ნაკლებმნიშვნელოვნად მიიჩნევა, ან რომელიც მოითხოვს სასწრაფოდ იქნეს მიღწეული – მე-3 კატეგორიაში (ან ხდება მისი დღის წესრიგიდან მოხსნა – ამ შემთხვევაში, მასწავლებელი მიზანი #3 –ით აღნიშნულ ფურცელს იღებს სქემიდან).

სამი ან ოთხი მიზნით წარმოდგენილი ეს შეკვეცილი მოდელი მოითხოვს მოლაპარაკებას, რადგან დიდი რაოდენობით წარმოდგენილ მიზნებზე მოლაპარაკება არ არის დასაშვები. ერთი მხრივ, მცირერიცხოვანი მიზნების განხორციელება შედარებით ადვილია, ვიდრე ისეთი დღის წესრიგის, რომლითაც ყველა კმაყოფილია, მაგრამ მსგავსი დღის წესრიგის შედგენა გაცილებით უფრო დიდ სირთულეს წარმოადგენს (ჩართულობასა და ეფექტურობას შორის არსებული დილემა). მასწავლებელი ამატებს ფურცლებს, რათა მოდელი #1 გადააკეთოს მოდელ #2-ად და #3-ად.

მასწავლებელი ბოლოს აღნიშნავს, რომ ყველა მოდელში უპირატესობა ენიჭება ერთ მიზანს. ასე რომ, სამომავლო, ძირეული არჩევანი უნდა გაკეთდეს ერთ მიზანზე.

საფეხური 2.4: მოსწავლეები აწარმოებენ მოლაპარაკებებს

მოსწავლეებს რამდენიმე საკითხი აქვთ შესათანხმებელი. ამავედროულად, ეს საკითხები ქმნის კომპრომისისა და უმრავლესობის მხარდაჭერის პერსპექტივას.

- რომელ მოდელს ავირჩევთ – რამდენი მიზნის შეტანა გვინდა დღის წესრიგში?
- რომელ მიზანს მივანიჭოთ უპირატესობა?
- შესაძლებელია კი ყველა ერთ მიზანზე შევთანხმდეთ?

- რომელ მიზნებს შევიტანთ დღის წესრიგში? მიზნებს, რომლებიც ერთმანეთს ესადაგება, თუ მიზნებს, რომლებიც ერთმანეთს გამორიცხავს? (პირველი არჩევანი ემსახურება ეფექტურობას, მეორე – ჩართულობას.)
- ჩვენს მიერ შედგენილი დღის წესრიგი მთლიანობაში რეალურია?

ამ ეტაპზე საჭიროა დაკვირვება და ყურადღებით განსჯა. პარტიების მიერ წამოყენებულ მიზნებს ძლიერი მხარდაჭერა აქვთ, მაგრამ სხვებს, შესაძლოა, უკეთესი მოსაზრებები გააჩნდეთ. ამიტომ კითხვა, რომელი მიზანი მიიღებს მეტ მხარდაჭერას, ღიად რჩება.

დღის წესრიგში ისეთი მიზნების შეტანა, რომლებიც ერთმანეთს გამორიცხავს (მაგ. მწვანეები + კონსერვატორები) ტიპურია კოალიციური პარტიების არსებობის ან მრავალპარტიულობის პირობებში. მიზნების რაციონალური მოდელი (სადაც ყველა მიზანს ერთი პარტია განსაზღვრავს) უფრო მეტად იწვევს კონკურენციასა და კონფლიქტს. ამ მოდელს შორის არჩევანის გაკეთება, აქედან გამომდინარე, პოლიტიკური კულტურის შესახებ არჩევანის გაკეთების ტოლფასია – ვირჩევთ გზას როგორ ვმართოთ პლურალიზმი დემოკრატიულ საზოგადოებაში. მასწავლებელი აკვირდება, როგორ გადაწყვეტილებას იღებენ მოსწავლეები ამ საკითხთან დაკავშირებით და შეხედულებისამებრ ირჩევს, განიხილოს თუ არა მოცემული საკითხი შემაჯამებელ გაკვეთილზე.

მოსწავლეები იატაკზე განლაგებულ ფურცლებს, სადაც მათი მიზნებია დაფიქსირებული, გადაანაწილებენ, რათა შექმნან დღის წესრიგის თავიანთი მოდელი (მისცემენ მას რომის ან პირამიდის ფორმას). თუ რამდენიმე მოდელი ერთი და იმავე მიზანს შეიცავს, განმეორებადი მიზნები გამოიყენება იმისთვის, რომ მოსწავლეებმა მოდელები ერთმანეთს შეადარონ.

ბოლოს ფურცლები გადააქვთ ფლიპჩარტზე და აძლევენ მას პოსტერის ფორმას. იგი გამოყენებული იქნება შემდეგ გაკვეთილზე.

საფეხური 2.5: კენჭისყრა

შეხვედრის ბოლოს, მოსწავლეები მართავენ კენჭისყრას ხელის აწევით. თუ ისინი დღის წესრიგის ერთ მოდელზე შეთანხმდნენ, მოსალოდნელია ერთსულოვანი ხმის მიცემა.

თუ სახეზეა სხვადასხვა მოდელი, მოსწავლეები კენჭს უყრიან ამ მოდელებს.

ამ შემთხვევაში მასწავლებელი მოსწავლეებს კენჭისყრის შემდეგ პროცედურას სთავაზობს, რომელიც ასევე კენჭისყრის საფუძველზე უნდა იქნეს მიღებული, სანამ გაიმართება კენჭისყრა დღის წესრიგის მოდელზე: თუ რომელიმე მოდელი ხმების 50%-ზე მეტს დააგროვებს, იგი დამტკიცებულია. სხვა შემთხვევაში იმართება კენჭისყრის მეორე რაუნდი, ამჯერად იმ ორ დღის წესრიგზე, რომელმაც ყველაზე მეტი ხმების რაოდენობა დააგროვა. თავის შეკავების შემთხვევათა გათვალისწინებით, მოდელი, რომელიც ხმების უმეტესობას დააგროვებს, დამტკიცებული იქნება.

გაკვეთილი 4

ვმონაწილეობთ პლურალურ, დემოკრატიულ საზოგადოებაში მოსწავლეები აანალიზებენ საკუთარ გამოცდილებას

მატრიცაში მოცემულია ინფორმაცია, რომელიც მასწავლებელს გაკვეთილის დაგეგმვისა და მისი ჩატარებისთვის სჭირდება.

ემსახურება უშუალოდ დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლებაში გათვალისწინებული კომპეტენციების გამომწვევა/განვითარებას.

სწავლის მიზანს წარმოადგენს ორიენტირება იმაზე, რაც მოსწავლეებმა იციან და ესმით.

მოსწავლეებისთვის დასახული ამოცანა (ამოცანები) და გამოყენებული **მეთოდები** წარმოადგენს სწავლების პროცესის ძირითად ბირთვს.

მოწოდებული **მასალა** ხელს უწყობს გაკვეთილისთვის მზადებას.

დროის ბიუჯეტით სარგებლობა მასწავლებელს საშუალებას აძლევს ეფექტურად განახორციელოს დროის მენეჯმენტი.

კომპეტენციების დაუფლება	ანალიზი და მსჯელობა: პიროვნების მოღვაწეობის შედეგთა განსაზღვრა. მეთოდური უნარები: მოკლე განცხადებების გაკეთება, რეაგირება.						
სწავლის მიზანი	პლურალიზმი სამართლიანი და ეფექტური გადაწყვეტილებების მიღების საფუძველს წარმოადგენს. „თანხმობა უთანხმოების საფუძველზე“. ვახორციელებ საკუთარი ინტერესების წამოყენებას ვმონაწილეობ რა დემოკრატიულ საზოგადოებაში.						
მოსწავლეთა ამოცანა	მოსწავლეები იხსენებენ და განიხილავენ საკუთარ გამოცდილებას და აჯამებენ მოცემულ თავში შეძენილ ცოდნას.						
მასალა და რესურსები	ფლიპჩარტი და მარკერები, მასალა მოსწავლეებისთვის 2.5 (ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია) და 2.6 (ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია).						
მეთოდი	„სიჩუმის კედელი“. ინდივიდუალური სამუშაო, პრეზენტაცია და განხილვა. ბლიც რაუნდი.						
დროის ბიუჯეტი	<table border="1"> <tr> <td>ეტაპი 1. მოსწავლეები იხსენებენ საკუთარ გამოცდილებას („სიჩუმის კედელი“).</td> <td>20 წთ.</td> </tr> <tr> <td>ეტაპი 2. შემდგომი განხილვა.</td> <td>15 წთ.</td> </tr> <tr> <td>ეტაპი 3. მოსწავლეები რეაგირებენ.</td> <td>5 წთ.</td> </tr> </table>	ეტაპი 1. მოსწავლეები იხსენებენ საკუთარ გამოცდილებას („სიჩუმის კედელი“).	20 წთ.	ეტაპი 2. შემდგომი განხილვა.	15 წთ.	ეტაპი 3. მოსწავლეები რეაგირებენ.	5 წთ.
ეტაპი 1. მოსწავლეები იხსენებენ საკუთარ გამოცდილებას („სიჩუმის კედელი“).	20 წთ.						
ეტაპი 2. შემდგომი განხილვა.	15 წთ.						
ეტაპი 3. მოსწავლეები რეაგირებენ.	5 წთ.						

ინფორმაცია

შეჯამება წარმოადგენს კონსტრუქტივისტული სწავლის ელემენტს. მოსწავლეები აყალიბებენ საკუთარ თვალსაზრისს და უზიარებენ მათ ერთმანეთს. მასწავლებლის ფუნქციას შეადგენს მათთვის სათანადო მეთოდების ფორმატისა და გეგმის მიწოდება. ეს არის ადამიანის უფლებების საშუალებით განხორციელებული სწავლება: მოსწავლეები სარგებლობენ აზრისა და გამოხატვის თავისუფლებით. დადგენილი ფორმატი ყველა მოსწავლეს აძლევს შესაძლებლობას, მონაწილეობა მიიღოს გაკვეთილის მსვლელობაში. სხვა შემთხვევაში მასწავლებლის მიერ შერჩეულ მეთოდები, სწავლის სხვადასხვა ტიპზე სხვადასხვანაირად აისახება და ეს შესაძლებლობებიც ვერ იქნება თანაბარი.

მასწავლებლის მიერ მოსწავლეთათვის ახსნა–განმარტებების მიცემას მცირე დრო ეთმობა. თუმცა მასწავლებელი წამყვან როლს ასრულებს გაკვეთილის მსვლელობისას, ადგენს რა გაკვეთილის ფორმატსა და გეგმას. ისევე როგორც სხვა თავებში, მოსწავლეები აწყდებიან პარადოქსს, რომ თავისუფლება არა მარტო გულისხმობს მკაცრი წესებისა და ხელმძღვანელობის არსებობას, არამედ, რიც შემთხვევაში, მოითხოვს კიდევ მათ.

გაკვეთილის აღწერა

მზადება გაკვეთილისთვის:

პოლიტიკური დღის წესრიგის მოდელები, რომელსაც მოსწავლეებმა ხმა მისცეს გასულ გაკვეთილზე, თვალსაჩინოდაა გამოფენილი.

ოთხი ფლიპჩარტი („სიჩუმის კედელი“) საკლასო ოთახის კედლებზეა გაკრული, იქვე გამზადებული სხვადასხვა ფერის 2–3 მარკერით. ფლიპჩარტებთან მისასვლელი თავისუფალი უნდა იყოს, წინ ნახევარწრეზე განლაგებული 5–6 სკამით. შესაძლებელია, ფლიპჩარტების განთავსება ერთმანეთთან შეტყუპებულ 2–3 მერხზე.

მასწავლებელს ფლიპჩარტები გამზადებული აქვს გაკვეთილის დაწყებამდე, მათზე დატანილი ძირითადი კითხვებით (იხ. ქვევით). ასევე მზადყოფნაშია დამატებითი ფლიპჩარტები, იმ შემთხვევისთვის, თუ მოსწავლეებს დასჭირდებათ მათი გამოყენება.

მოსწავლეების განლაგება ხელს უწყობს მათ შორის კომუნიკაციას. მოსწავლეების სახით დაფისკენ განლაგება არაპროდუქტიული იქნება. ისინი სხდებიან წრეზე ან მერხების გარშემო – რომელი ვარიანტიც უმჯობესი იქნება ფლიპჩარტებზე სამუშაოდ.

ეტაპი 1: მოსწავლეები აჯამებენ საკუთარ გამოცდილებას („სიჩუმის კედელი“)

საფეხური 1.1: მასწავლებელი მოსწავლეებს უხსნის, როგორ გამოიყენონ „სიჩუმის კედელი“¹⁰

მოსწავლეები და მასწავლებელი სხდებიან. მასწავლებელი მოსწავლეებს ახსენებს გაკვეთილის თემას, რომელიც მოცემულია მასალა მოსწავლეებისთვის 3.2 –ში წარმოდგენილ გეგმაში – შეჯამება და გამოცდილების გახსენება, ახალი ინფორმაციისა და ახალ ამოცანაზე მუშაობის ნაცვლად. შემაჯამებელ ეტაპზე, მოსწავლეები უნდა დაფიქრდნენ, ერთმანეთს გაუზიარონ საკუთარი მოსაზრებები და გამართონ მათზე მსჯელობა.

მასწავლებელი მათ აცნობს „სიჩუმის კედლის“ მეთოდს და უხსნის, რატომ იქნა შერჩეული ეს მეთოდი: ეს მეთოდი გვეხმარება გამოცდილების შეჯამებაში და მოსწავლეებს აძლევს საკმაოდ დროს როგორც ფიქრისთვის, ასევე ერთმანეთთან კომუნიკაციისთვის.

მასწავლებელი მოსწავლეთა ყურადღებას ამახვილებს ოთხ პოსტერზე – ოთხი „სიჩუმის კედელი“:

– პლურალიზმი

პლურალიზმის რა გამოცდილება მივიღე?

– თანხმობა უთანხმოების საფუძველზე?

საყოველთაო კეთილდღეობის განსაზღვრისას რა განაპირობებს შეთანხმების მიღწევას – არმიღწევას?

– ძალაუფლების სხვადასხვაგვარი გადანაწილება

რას ვგრძნობთ, როდესაც წარმოვადგენთ ძლიერ ან სუსტ მხარეს?

¹⁰ ეს მეთოდი არის სავარჯიშო 7.1–ის ვარიაცია, „სიჩუმის კედელი“ დემოკრატიის სწავლება: სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ, წიგნი VI: ევროპის საბჭოს გამომცემლობა, სტრასბურგი 2008, გვ 62.

– ადამიანის უფლებები

ადამიანის რომელი უფლებით ვისარგებლეთ მოცემულ გაკვეთილებზე? (მოსწავლეები სარგებლობენ მასალა მოსწავლეებისთვის 2.5, ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია და მასალა მოსწავლეებისთვის 2.6, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია)

მითითებები:

- დავალების შესრულების დროს უნდა იყოს სრული სიჩუმე – ამას გულისხმობს სავარჯიშოს სახელწოდება „სიჩუმის კედელი“. დისკუსია მიმდინარეობს წერილობითი ფორმით.
- ყოველი მოსწავლე აკეთებს მისთვის სასურველი ოდენობის ჩანაწერს.
- მინიმუმი მოთხოვნა: ორ–ორი ჩანაწერი „სიჩუმის კედლის“ ორ სხვადასხვა ფლიპჩარტზე.
- მოსწავლეებს შეუძლიათ პასუხი გასცენ დასმულ შეკითხვებს ან კომენტარი გააკეთონ სხვა მოსწავლეების მიერ შესრულებულ ჩანაწერებზე. ისრების, ხაზების და სიმბოლოების გამოყენება დასაშვებია.
- მოსწავლეებს შეუძლიათ პოსტერიდან პოსტერზე გადაინაცვლონ ან დარჩნენ ერთ პოსტერთან.

საფეხური 1.2: მოსწავლეები საკუთარი მოსაზრებების შესახებ ჩანაწერებს აკეთებენ „სიჩუმის კედლებზე“.

მოსწავლეები შემაჯამებელ სავარჯიშოს ასრულებენ მითითებების შესაბამისად. მასწავლებელი თვალყურს ადევნებს ფლიპჩარტებზე მოსწავლეების მიერ ჩანაწერების გაკეთებას და აზრთა გაცვლა–გამოცვლას, მაგრამ არ მონაწილეობს ამ პროცესში. მასწავლებლის მოთხოვნაა, ყველამ ზედმიწევნით დაიცვას სიჩუმის დაურღვევლობის წესი.

ეს ეტაპი გრძელდება 10–15 წთ.

ეტაპი 2: შემდგომი განხილვა

მასწავლებელი მოუწოდებს მოსწავლეებს დაიკავონ საკუთარი ადგილები (მოსწავლეები სხდებიან წრიული განლაგებით) და ამცნობს მათ შემდეგ ეტაპზე გადასვლას: შემდგომი განხილვა, რომელიც წარმოებს მასწავლებლის თავმჯდომარეობით.

პირველ რიგში, მოსწავლეები უნდა შეთანხმდნენ იმ თემების თაობაზე, რომლის განხილვაც სურთ. მასწავლებელი ახსენებს მათ, რომ არჩევანი უნდა გაკეთდეს დადგენილ დროში. ამის გამო შეჩერება შეიძლება მხოლოდ ერთ ან ორ „სიჩუმის კედელზე“, ნაცვლად იმისა, რომ მოხდეს ოთხივე „სიჩუმის კედლის“ მოკლე განხილვა, მაგრამ ამის შესახებ გადაწყვეტილებას მოსწავლეები იღებენ.

ამგვარი განხილვა კონსტრუქტივისტული სწავლის ელემენტებს მოიცავს. მასწავლებელი წინასწარ ვერ განჭვრეტს, როგორი მსჯელობა გაიმართება მოსწავლეებს შორის და არც არის ამის აუცილებლობა. მასწავლებლის ამოცანაა, სისტემაში მოიყვანოს მოსწავლეთა მიერ წარმოებული განხილვა.¹¹

ეტაპი 3: რეაგირება („ბლიც რაუნდი“)

მასწავლებელი განხილვას დასრულებულად აცხადებს და, ამრიგად, მოსწავლეები გადადიან გაკვეთილის ბოლო ეტაპზე. მეთოდი გულისხმობს ბლიც–განცხადებების რაუნდს. ყოველი მოსწავლე ასრულებს შემდეგ წინადადებას:

¹¹ იხ. თავი კონსტრუქტივისტული სწავლის შესახებ შესავალში.

„ყველაზე საინტერესო და მნიშვნელოვანი, რაც ამ თავში შევისწავლე, არის...“

ყველა მოსწავლე, რიგრიგობით აკეთებს მოკლე განცხადებას, რომელიც 1–2 წინადადებას არ აღემატება. კომენტარისგან ყველა თავს იკავებს. მოსწავლეებს შეუძლიათ, გაიმეორონ ერთმანეთის მიერ გამოთქმული მოსაზრებები ან მეტი დამაჯერებლობით გამოხატონ ისინი.

ეს ეტაპი მოსწავლეების ცოდნის განმტკიცებას უწყობს ხელს და მასწავლებელს აწვდის მოცემული თავის შეფასებისთვის საჭირო მასალას. როგორც მოსწავლეებს, ასევე მასწავლებელს ებადათ მოსაზრებები იმის თაობაზე, თუ როგორ დაგეგმონ და წარმართონ დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლების შემდგომი პროცესი (კავშირი სახელმძღვანელოს სხვა თავებთან, დამატებითი სამუშაოები).

მასალა მასწავლებლებისთვის 3ა

ოთხი ძირითადი პოლიტიკური ხედვა

ლიბერალური ხედვა: ინდივიდუალური თავისუფლება უპირველეს ყოვლისა

- ძირითადი პრინციპები: პირადი თავისუფლება და პასუხისმგებლობა.
- ადამიანისა და სამოქალაქო უფლებების დაცვა.
- თავისუფალი ვაჭრობა და კონკურენცია, როგორც პროგრესის, მოდერნიზაციისა და კეთილდღეობის ხელშეწყობის მამოძრავებელი ძალა.
- კაპიტალიზმი საუკეთესოდ მოქმედებს კონტროლის გარეშე.
- ძლიერი მაგრამ კანონის უზენაესობის პრინციპით მართული სახელმწიფო.
- უხვი სოცუზრუნველყოფა ადამიანებს სიზარმაცისკენ უბიძგებს.
- ადამიანის მიერ გაღებული ძალისხმევა და მისი წარმატება თავის შედეგს – მოგებას იძლევა – არ არის საჭირო მაღალი საშემოსავლო გადასახადი და მაღალი გადასახადი მოგებაზე.

ლოზუნგი: „არ არსებობს თავისუფლება რისკის გარეშე“.

სოციალ-დემოკრატიული ხედვა: თანასწორობა უპირველეს ყოვლისა

- ძირითადი პრინციპები: თანასწორობა, სოლიდარობა, სოციალური უსაფრთხოება.
- სუსტების, ღარიბებისა და ნაკლებ პრივილეგირებულთა დაცვა.
- კონტროლის გარეშე კაპიტალიზმი აღრმავებს სოციალურ უთანასწორობას. კაპიტალიზმს ალტერნატივა არა აქვს, მაგრამ საჭიროა მისი შედეგების კონტროლი და კორექტირება პოლიტიკური საშუალებებით.
- გვჭირდება სოციალური უსაფრთხოების სისტემა, რომელიც იზრუნებს ჩვენს ოჯახებზე, ინვალიდებზე, ავადმყოფებზე, მოხუცებზე, უმუშევრებსა და ღარიბებზე.
- სოლიდარობა ნიშნავს ძლიერის მიერ სუსტისთვის დახმარების გაწევას.

ლოზუნგი: „ძალა ერთობაშია“

კონსერვატიული ხედვა: უსაფრთხოება უპირველეს ყოვლისა

- ძირითადი პრინციპები: უსაფრთხოება და სტაბილურობა.
- ძლიერი სახელმწიფო არის გარანტი იმისა, რომ ქვეყანა დაცული იქნება საფრთხისგან და საშიშროებისგან.

- სახელმწიფოს ძლიერებას განაპირობებს თანამედროვე ძლიერი ეკონომიკა.
- უნდა ვეცადოთ თავიდან ავირიდოთ სოციალური უთანასწორობის გაღრმავება.
- ოჯახი განსაკუთრებულ დაცვას საჭიროებს.
- მოქალაქემ სახელმწიფოს დახმარებისთვის მხოლოდ იმ შემთხვევაში უნდა მიმართოს, თუ მას არ შესწევს ძალა, თავად გაუმკლავდეს მის წინ მდგარ პრობლემებს.

ლოზუნგი: „ძლიერი ეკონომიკა – ძლიერი სახელმწიფო“

მწვანეთა ხედვა: გარემოს დაცვა უპირველეს ყოვლისა

- ძირითადი პრინციპები: ბუნებრივი გარემოს დაცვა, პასუხისმგებლობა მომავალი თაობის წინაშე.
- ჩვენი დღევანდელი ცხოვრების სტილი – ეკონომიკის ზრდასა და წიაღისეული საწვავის მოხმარებაზე ორიენტირებული, სერიოზულ საფრთხეს უქმნის ჩვენს მომავალს.
- საჭიროა საერთაშორისო შეთანხმებები, რათა გარემოს დაცვა გლობალურ დონეზე განხორციელდეს.
- ჩვენ პასუხისმგებელი ვართ მომავალი თაობისა და მთლიანად ჩვენი პლანეტის წინაშე.
- ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში სულ მცირე ცვლილებებსაც კი დიდი სხვაობის მოტანა შეუძლია.

ლოზუნგი: „ფული არ იჭმევს“

მასალა მასწავლებლებისთვის 3ბ

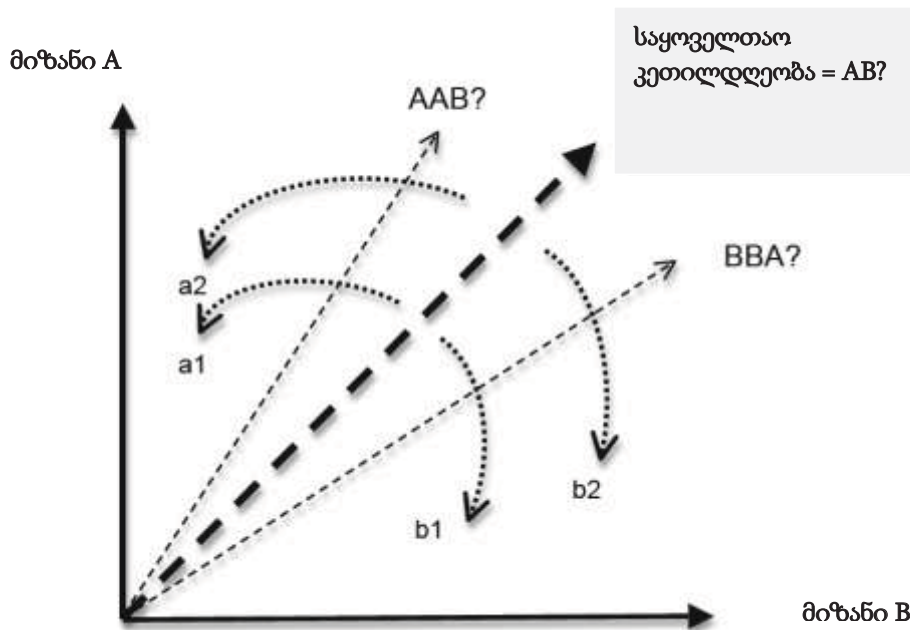
ლექცია: რა არის საყოველთაო კეთილდღეობა?

წინამდებარე მონახაზში აღწერილია ანალიზის ძირითადი პრინციპები. მასწავლებელმა ლექცია უნდა მოარგოს მოსწავლეთა სწავლის პროცესის მოთხოვნებს და მოცემული თავის კონტექსტს.

დემოკრატიულ საზოგადოებაში მიჩნეულია, რომ დანამდვილებით არავინ იცის, რა წარმოადგენს საყოველთაო კეთილდღეობას და, აქედან გამომდინარე, საჭიროა ერთობლივად იქნეს მიღებული გადაწყვეტილება იმის თაობაზე, თუ რა არის საუკეთესო ჩვენი საზოგადოებისთვის. დიქტატორულ საზოგადოებაში რეჟიმი განსაზღვრავს, რა არის საყოველთაო კეთილდღეობა – ეს არის ერთ-ერთი იმ განსხვავებათაგანი, რომელიც არსებობს დემოკრატიასა და დიქტატურას შორის.¹²

ყველას შეუძლია მიიღოს და იღებს კიდევ მონაწილეობას საყოველთაო კეთილდღეობის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში: პოლიტიკურ პარტიებს, დაინტერესებულ ჯგუფებს, მედიას, პოლიტიკოსებს და ინდივიდუალურ მოქალაქეებს. არსებითად, ამას გულისხმობს დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობა – კამათი და საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება იმის თაობაზე, რა არის უმჯობესი ქვეყნისთვის (ან მსოფლიოსთვის) და როგორ შეიძლება მიღწეულ იქნეს ეს მიზანი.

სახელმძღვანელოს მოცემული თავი გვთავაზობს ამ გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ძალიან გამარტივებულ მოდელს. პროცესი იწყება იმით, რომ თქვენ საზოგადოებას სთავაზობთ საკუთარ მოსაზრებას იმის თაობაზე, თუ რა წარმოადგენს საყოველთაო კეთილდღეობას – როდესაც ქვეყნის ლიდერის როლში ფიქრობთ თქვენს პრიორიტეტებზე, თქვენ ფიქრობთ, რა არის საყოველთაო კეთილდღეობა. შემდეგ თქვენ პარტიების შექმნას იწყებთ.

შემდეგ გაკვეთილზე თქვენ ერთმანეთში აწარმოებთ მოლაპარაკებებს, რათა გაარკვიოთ შეგიძლიათ თუ არა უმრავლესობაში აღმოჩნდეთ საყოველთაო კეთილდღეობის შესახებ დროებითი გადაწყვეტილების მიღებისას.

¹² დამატებითი ინფორმაციისთვის იხ. მასალა მოსწავლეებისთვის 3.6

მოცემულ დიაგრამაზე ნაჩვენებია, თუ როგორ მიმდინარეობს მსგავსი გადაწყვეტილების მიღების პროცესი. წარმოვიდგინოთ, რომ მიმდინარეობს ორი ძირითადი მიზნის განხილვა, მიზანი A და მიზანი B (მათი დაკავშირება შესაძლებელია პარტიების მიერ წამოყენებულ კონკრეტულ მიზნებთან).

წყვეტილი ხაზით გამოსახული სამი ისარი მიანიშნებს იმ საბოლოო არჩევანზე, რომელსაც პარტიები უჭერენ მხარს – ზოგი პრიორიტეტს ანიჭებს მიზან A-ს (AAB ვარიანტი) და ზოგი მიზან B-ს (ვარიანტი BBA). ეს კომპრომისის სხვადასხვაობაა. თითოეული პარტია მხარს უჭერს გარკვეულ დღის წესრიგს, რომელიც საზოგადოების განსაზღვრული ჯგუფის ინტერესებს გამოხატავს და, ამავდროულად, მზად არის, გაითვალისწინოს მეორე მხარის ინტერესები.

პარტიები, აქედან გამომდინარე, ცდილობენ საკუთარი მიმართულებით მოახდინონ ზეგავლენა გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე – პარტიები a1 და a2 მისწრაფვიან მიზნისკენ AAB, ხოლო პარტიები b1 და b2 საწინააღმდეგო მიმართულებით, მიზნისკენ BBA.

რომელი არჩევანია საუკეთესო საყოველთაო კეთილდღეობის თვალსაზრისით: AAB თუ BBA? თუ საუკეთესო ვარიანტი იქნება შუალედური AB მიზანი? გადაწყვეტილება უნდა იქნეს მიღებული. პარტიები მიდიან მოლაპარაკებაზე და ცდილობენ გამონახონ კომპრომისი, რომელზეც ყველა მხარე თანახმა იქნება და, აქედან გამომდინარე, ექნებათ ერთმანეთის მხარდაჭერა. დემოკრატიულ საზოგადოებაში ძალაუფლების მოპოვება გულისხმობს კომპრომისს. გადაწყვეტილების მიღების ძალაუფლება უმრავლესობის ხელშია. უმცირესობასა და ინდივიდუალურ პირებს შეუძლიათ გავლენა მოახდინონ გადაწყვეტილებაზე, თუ ისინი ძლიერ არგუმენტებსა და სათანადო რესურსებს ფლობენ.

ამ გზით მიღებული გადაწყვეტილებები პერმანენტულად წარმოადგენს კრიტიკის საგანს. გადაწყვეტილება შეიძლება არც კი ემსახუროს საყოველთაო კეთილდღეობას. გარემოებები შეიძლება შეიცვალოს. სათანადო არგუმენტაციებისა და დასაბუთების მეშვეობით შესაძლებელია უმრავლესობის დარწმუნება იმაში, რომ შეცვალოს თავისი გადაწყვეტილება. დემოკრატიული საზოგადოება არის საზოგადოება, რომელიც მუდმივად სწავლის პროცესშია.

დამატებითი ინფორმაცია (ეს ნაწილი მოსწავლეებს შეიძლება მივაწოდოთ ცალკე დამოუკიდებელი სახით)

სარგებლობენ რა აზრისა და გამოხატვის თავისუფლებით, ინდივიდუალური მოქალაქეები ქმნიან ქვეყნის კეთილდღეობის შესახებ ინდივიდუალურ მოსაზრებათა ძალიან მრავალფეროვან სპექტრს. მოქალაქეებს საკუთარი მიზნების განხორციელების სურვილი ამომრავებთ, როდესაც ისინი უერთდებიან ისეთ ორგანიზაციებს, როგორცაა პარტიები, დაინტერესებული ჯგუფები და ა.შ. ეს არის ორგანიზებული პლურალიზმი (იხ. a1, a2, b1, b2 დიაგრამაზე).

პლურალიზმი შობს კონკურენციას ძალაუფლებისა და პოლიტიკური გავლენის მოპოვებისთვის. გადაწყვეტილება მოითხოვს ზოგიერთი მიზნისა და ინტერესისთვის პრიორიტეტის მინიჭებას სხვა მიზნებსა და ინტერესებზე უარის თქმის ხარჯზე. კომპრომისი ზოგჯერ აუცილებელია, რათა მოიპოვო საჭირო უმრავლესობის მხარდაჭერა.

მოქალაქეები, რომლებიც არ მონაწილეობენ ამ პროცესებში, ხმამაღლა არ გამოთქვამენ საკუთარ ინტერესებსა და მოსაზრებებს, თამაშგარე მდგომარეობაში აღმოჩნდებიან. დემოკრატიულ საზოგადოებაში მონაწილეობა ყველას ინტერესში შედის.

მასალა მოსწავლეებისთვის 3 გ: რჩევები შემდგომი დავალებებისთვის

1. როგორ რეაგირებენ პარტიები სოციალურ განხეთქილებაზე?

მასალა მოსწავლეებისთვის 3.5 და განხილვა

- რა განხეთქილებები არსებობს ჩვენს საზოგადოებაში?
- როგორ რეაგირებენ ჩვენს ქვეყანაში პარტიები ამ განხეთქილებებზე?
- რა გადაწყვეტილებები იქნა მიღებული და რა დათმობები გაკეთდა?

2. პლურალიზმი

- რომელი დაინტერესებული ჯგუფები და არასამთავრობო ორგანიზაციები მონაწილეობენ პოლიტიკაში?
- რომელი ინტერესებია კარგად ორგანიზებული და რომელი - არა?

3. კომპრომისი

დემოკრატიულ საზოგადოებაში, პლურალიზმი წარმოშობს კომპრომისის აუცილებლობას. ამის თაობაზე განსხვავებული თვალსაზრისები არსებობს:

1. პროცესში მონაწილე ინდივიდუალური პირის თვალსაზრისით: ძალაუფლების მოსაპოვებლად საჭიროა კომპრომისი. უარი უნდა თქვა და უნდა დათმო შენთვის ყველაზე პრიორიტეტული ინტერესები და ეცადო გაიტანო ინტერესები, რომლებიც შენს დღის წესრიგში მეორე ადგილზეა.
2. ზოგადი თვალსაზრისით: პლურალიზმი კონკურენციის საფუძველს წარმოადგენს; პროცესში მონაწილეები მუდმივად აკონტროლებენ ერთმანეთს და ცდილობენ არ დაუშვან, რომ რომელიმეს ხელში აღმოჩნდეს ძირითადი ძალაუფლება. პლურალიზმს საზოგადოებაზე იგივე გავლენა აქვს, რაც კონტროლისა და გაწონასწორების პრინციპებს კონსტიტუციაზე.
3. შედეგების თვალსაზრისით: პლურალიზმი შობს კომპრომისის აუცილებლობას. გადაწყვეტილებები, რომლებიც ერთმანეთს გამორიცხავს, ძალიან იშვიათია. ეს ხელს უწყობს სოციალურ ერთობას.

- ამ თვალსაზრისთაგან რომელი შეესაბამება შენს ქვეყანაში არსებულ სიტუაციას, მაგ. შესასწავლი ნიმუში?

4. დემოკრატიისა და დიქტატურის შედარება

მასალა მოსწავლეებისთვის 3.4

- ინტერესთა და თვალსაზრისთა მრავალფეროვნებას როგორ უმკლავდება დემოკრატია და როგორ - დიქტატურა?
- რა გადაწყვეტილებებს იღებს თითოეული ამ რეჟიმთაგანი? (კრიტერიუმები შედარებისთვის: ინტერესთა გათვალისწინება, ქმედითუნარიანობა, კრიტიკა, მედიის როლი.)

5. პოლიტიკის ორი განზომილება

მაქს ვებერი:¹³

1. „პოლიტიკა შეიძლება შევადაროთ სქელი ფიცრის ბურღვის ნელ და მტკიცე პროცესს, როგორც ენთუზიაზმის, ასევე გათვლების სისწორის თვალსაზრისით“.
2. „ის, რაც აქტიურია პოლიტიკაში, მიისწრაფის ძალაუფლებისაკენ“
 - როგორ დავინახეთ პოლიტიკის ეს ორი განზომილება განვლილ თავში?
 - როგორ ახორციელებენ ამ ორი განზომილების ბალანსს პოლიტიკოსები ჩვენს ქვეყანაში?

¹³ მაქს ვებერი, „პოლიტიკა, როგორც მოწოდება და ხელობა“, გვ 2, 34
(www.sscnet.ucla.edu/polisci/ethos/Weber-vocation.pdf); ციტატები გადაკეთებულია ავტორის მიერ.